

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง 2) ศึกษาผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 92.00 มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.60 ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.60 จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 60.70 และมีประสบการณ์การบริหารระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.20

2. ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านทักษะทางมนุษย์ ด้านทักษะทางเทคนิค และด้านทักษะทางความคิด

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการบริหารด้านเทคนิค ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากมาหาน้อย คือ สามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางการศึกษาในการบริหารงานได้อย่างคล่องแคล่ว มอบหมายงานให้บุคลากรตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคนอย่างเหมาะสม และมีความสามารถในการใช้

ภาษาเขียนได้อย่างดีเข้าใจง่าย ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ สามารถจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากมาหาน้อย คือ เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ได้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง และยอมรับในความสำคัญ ความเป็นเลิศ ความเสมอภาคต่อผู้ร่วมงานทุกคน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชา ชักถามข้อข้องใจเมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้ง

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการบริหารด้านความคิดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากมาหาน้อย คือ ส่งเสริมให้ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง สามารถกำหนดนโยบาย จุดประสงค์และขอบเขตของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยได้ และสามารถที่จะคาดการณ์ เพื่อวางแผน รับการเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความรอบรู้วิชาการต่าง ๆ ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

3. ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านนักเรียน และมาตรฐานด้านครู โดยผู้วิจัยสามารถนำเสนอรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานด้านผู้เรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 2 รายการ คือ สนใจและร่วมกิจกรรมออกกำลังกาย มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 23 รายการ เช่น เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสนใจ ด้านดนตรีและการเคลื่อนไหวโดยไม่ขัดกับหลักศาสนา รู้จักดูแลสุขภาพ สุขอนามัย และดูแลตนเอง ให้มีความปลอดภัย ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์ และการประมาณสามารถเชื่อมโยงความรู้ และทักษะต่าง ๆ

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานด้านครูของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มี 1 รายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ จบระดับปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไปหรือเทียบเท่า มี 9 รายการอยู่ในระดับมาก เช่น มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแสวงหาความรู้ และเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ในการสอน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ สอนตรงตามวิชาเอก/โทหรือตรงตามความถนัด

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานด้านผู้บริหารในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน และมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ส่วนรายการที่เหลือมีคุณภาพอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ เช่น มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ มีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม มีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ มีการบริหารที่มีประสิทธิผล และผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า ทักษะการบริหารกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = .668$) โดยตัวแปรทั้งสองตัวมีความแปรปรวนร่วมกันประมาณ ร้อยละ 45

อภิปรายผล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศักดิ์สิทธิ์ โดสมบัติ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณะ สุพงษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีทักษะ การบริหารอยู่ในระดับมาก ทักษะด้านเทคนิคส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนภาพรวม และทักษะด้านมนุษย์ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหาร

โรงเรียนในทุกมาตรฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิลลอทสัน (Tillotson, 1996 : 64 - A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษย์ และทักษะทางความคิดรวบยอดของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา ระดับสูง Texas Association of College and University Student Personnel Administrators (TACUSPA) ซึ่งได้ศึกษาระดับความสำคัญของทักษะทั้ง 3 ตามทฤษฎีของ Katz ได้แก่ ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษย์ และทักษะทางความคิดรวบยอดจากนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา ระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ได้แก่ ทักษะทางมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะด้านการจัดองค์กร ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านการอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการทำงาน รองลงมาได้แก่ ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิคตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คารีย์ (Carey, 1972 : 4712 - A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สิ่งจำเป็นของการฝึกอบรมในอนาคตสำหรับผู้บริหารโรงเรียนของรัฐแมตซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสำรวจความเห็นด้านทักษะและความจำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในอนาคต พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในช่วงศตวรรษหน้า จะต้องรู้ตั้งแต่ต้นและเทคนิคที่ใช้ในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์ รู้ถึงแนวโน้มด้านการศึกษาใหม่ ๆ และรู้ถึงหลักสูตรรวมทั้งแผนการเรียนการสอนในโรงเรียนของตน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา เคยทำงานร่วมกับครูหรือบุคลากรในสถานศึกษาทำให้ต้องติดต่อประสานงานร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจึงมีความเห็นว่าการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่สามารถเน้นที่งานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ผู้บริหารจึงต้องมีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีก่อให้เกิดความร่วมมือกันดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีทักษะทางมนุษย์ ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นความชำนาญในการทำงานกลุ่มส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจะต้องรู้จักตนเองมีความเชื่อมั่น มีอารมณ์มั่นคง รู้จักและเข้าใจผู้อื่น มีจิตใจกว้างขวาง และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีทักษะทางมนุษย์แล้ว ในการบริหารจัดการจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานหรือกิจกรรมเฉพาะอย่างใน องค์การนั้น ๆ กล่าวคือ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะด้านเทคนิควิธีต่าง ๆ และมีทักษะทางด้านความคิดที่เป็นทักษะที่ผู้บริหารจะสามารถมองเห็นภาพรวมภายในองค์กร และสามารถที่จะมองเห็น และเข้าใจในความซับซ้อนภายในองค์กรโดยความสามารถที่จะผสมผสานเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ขององค์การให้เข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถที่จะมองเห็นส่วนย่อยขององค์การที่จะมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ภายในองค์กรด้วย

2. ผลการศึกษาผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า การประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา

ปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภา ส่างสาร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการดำเนินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนในภาพรวมและทุกชั้นตอนมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากเรียงลำดับคือ ชั้นเตรียมการ ชั้นดำเนินการ และชั้นการจัดทำรายการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี 2) แนวทางการดำเนินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในภาพรวมและทุกชั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองศักดิ์ แสงเจริญ (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพในกับความพึงพอใจของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผล อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบผลทางการศึกษาทั้งหมดของโรงเรียน โดยโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษาเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันความเชื่อมั่นและความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนและสังคมว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้บังเกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแก่ผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนดได้

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลวรรณ เกษะนันท์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะและคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในเครือคณะภคินี เซนต์ปอล เดอร์ ชาร์ตพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะทางด้านความคิด ทักษะทางมนุษย์และทักษะทางเทคนิคกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์กับทักษะทางเทคนิคสูงสุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับคุณภาพการบริหารงานบุคลากร มีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้าน และมีความสัมพันธ์กับทักษะทางมนุษย์สูงสุด

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะทั้ง 3 ทักษะ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค คือ ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารที่เกี่ยวกับกิจกรรมเฉพาะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ รู้วิธีการ กระบวนการ กลไกที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขั้นตอนการทำงาน การทำงานเป็นทีม และเทคนิคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ และรู้จักในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการบริหารงานด้านวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไปอย่างชำนาญ และมีความคล่องแคล่ว ทักษะทางมนุษย์เป็นทักษะที่ผู้บริหารต้องใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน โดยอาศัยปัจจัยด้านต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับนับถือในการทำงานกับคน การแสดงภาวะผู้นำเข้าใจการทำงานของกลุ่มคน ด้วยการสร้างพลังความร่วมมือของทีม เพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร ทักษะทางความคิดเป็นทักษะของผู้บริหารที่จะเข้าใจงานและสามารถปฏิบัติตนให้เกิดความก้าวหน้าความสามารถในการมองเห็นภาพรวมองค์กรทั้งหมดและมองความสัมพันธ์ขององค์กร จากทักษะทั้ง 3 ด้านนี้ จึงส่งผลให้ทักษะการบริหารมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดเป็นนโยบาย หรือระเบียบในการจัดอบรมเกี่ยวกับทักษะการบริหารให้กับผู้บริหารก่อนเข้ารับตำแหน่งให้มีความชำนาญคล่องแคล่วในการใช้ทักษะการบริหารจัดการศึกษา โดยนำข้อกำหนดหรือระเบียบนี้ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปปฏิบัติ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะทักษะทางด้านความคิดที่เกี่ยวกับความสามารถในการจัดทำแผนงาน โครงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยกำหนด

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ควรพิจารณา สรรหา จัดสรรครูผู้สอน สาขาวิชาชีพปฐมวัย ให้กับสถานศึกษาที่ขาดแคลน และประสบปัญหาเรื่องบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 ผู้บริหารในสถานศึกษา ฐานะหัวหน้าหน่วยงานควรตระหนักถึงว่า ทักษะการบริหารนั้นมิใช่แค่เพียงทักษะด้านมนุษยเท่านั้นที่สำคัญ แต่ควรพิจารณาถึงทักษะทางความคิดด้วย เพราะทักษะทางความคิดเป็นทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาได้ และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะอื่น ๆ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความคิด ภูมิปัญญา และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.6 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ทักษะในการบริหารของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษาอันจะนำไปสู่ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานในระดับดีทุกด้าน

1.7 ผู้บริหารควรมีการศึกษาหาความรู้ หรือเข้ารับฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะการบริหารให้มากขึ้น เช่น เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเฉพาะด้านให้เจาะลึกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารกับผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

2.4 ควรศึกษาการใช้ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพ